

INSIDE CHINA

GRUDZIEŃ 2018

波中法律经济研究中心
Polish Research
Centre for Law and
Economy of China

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

DIALOG

POLSKIE CENTRUM STUDIÓW NAD PRAWEM I GOSPODARKĄ CHIN

Polskie Centrum Studiów nad Prawem i Gospodarką Chin (中国法律与经济波兰研究中心) zostało założone w 2016 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Strategicznym partnerem Centrum jest KGHM Polska Miedź S.A. Centrum jest instytucją badawczą, której jednym z podstawowych celów jest prowadzenie badań naukowych w dziedzinie prawa i gospodarki współczesnych Chin i publikacja ich wyników.

Naszą jednostkę tworzy interdyscyplinarny zespół składający się z prawników, ekonomistów, sinologów oraz przedsiębiorców, których łączy doświadczenie związane z realizowaniem projektów w Chińskiej Republice Ludowej.

Centrum działa w czterech obszarach: naukowym, biznesowym, rządowo-samorządowym i studenckim, wspierając polskie podmioty w stosunkach z chińskimi partnerami. W październiku miała miejsce inauguracja flagowego projektu Centrum – Szkoły Prawa i Gospodarki Chin.

Polskie Centrum Studiów nad Prawem i Gospodarką Chin prowadzi nieodpłatne działania finansowane ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach programu „Dialog”, w tym: Raport „Inside China”, szkolenia dla przedsiębiorców oraz pracowników sektora publicznego.

W ramach prowadzonych działań mogą skorzystać Państwo również z odpłatnych usług, świadczonych przez ekspertów, którzy świadczą pomoc analityczną oraz doradczą związaną z działaniami podejmowanymi w Chińskiej Republice Ludowej.

W przypadku zainteresowania naszymi usługami oraz pytań związanych z naszą działalnością zapraszamy Państwa do kontaktu.

Polskie Centrum Studiów nad Prawem i Gospodarką Chin

email: china.law@wpia.uw.edu.pl

tel.: 575 777 688

METODOLOGIA

Raport „Inside China” składa się z części zasadniczej oraz dodatku sektorowego. Część zasadnicza podzielona jest na 9 rozdziałów tematycznych. Każdy rozdział zbudowany jest z trzech podrozdziałów: wydarzeń, tła oraz wniosków.

Wydarzenia zawierają przegląd zdarzeń dotyczących Chińskiej Republiki Ludowej, które miały miejsce w miesiącu poprzedzającym wydanie raportu oraz w opinii autorów mogą mieć wpływ na polskie podmioty. Zostały one wybrane na podstawie przeglądu mediów internetowych w czterech językach – chińskim, angielskim, niemieckim oraz polskim.

Poprawna interpretacja niektórych opisanych wydarzeń wymaga zrozumienia różnic społecznych, gospodarczych, prawnych, historycznych oraz kulturowych. **Tło** zawiera informacje potrzebne czytelnikowi do odczytania kontekstu wybranych wydarzeń. Zostało one przytoczone tylko tam, gdzie jest to niezbędne do poprawnej interpretacji faktów.

W podrozdziale **Wnioski** zawarta jest informacja dla odbiorców raportu o tym, co adresaci powinni zrobić, aby wykorzystać daną perspektywę lub się jej przeciwstawić. Nie z każdym pojedynczym wydarzeniem związana jest jakaś szansa lub zagrożenie, czasem stwarza je kilka zdarzeń łącznie. W raporcie przytoczone zostały również zdarzenia, które nie znajdują odniesienia, lecz świadomość ich wystąpienia może wpływać na proces decyzyjny polskich organów administracji publicznej oraz przedsiębiorców.

Drugą częścią raportu jest dodatek sektorowy, który w każdym kolejnym miesiącu poświęcony jest innemu rynkowi Chińskiej Republiki Ludowej. Wybór danego sektora jest dokonywany na podstawie oceny trendów rynkowych w Polsce oraz Chinach, a także możliwości produkcyjnych i eksportowych polskich przedsiębiorstw.

Raport „Inside China” poświęcony jest w całości Chińskiej Republice Ludowej, ze względu jednak na odmienne warunki społeczno-gospodarcze, kulturowe oraz prawne, wydarzenia dotyczące Tajwanu, Hong Kongu oraz Macau, zostały opisane w raporcie jedynie wtedy, gdy mają istotny wpływ na pozostałą część ChRL.

EKSPERCI ODPOWIEDZIALNI ZA RAPORT „INSIDE CHINA”

Maximilian Piekut

Zastępca Kierownika Polskiego Centrum Studiów nad Prawem i Gospodarką Chin

Absolwent Uniwersytetu Warszawskiego (prawo), Szkoły Głównej Handlowej (finanse i rachunkowość), Uniwersytetu Ludwika i Maksymiliana (LLM). Studiował również na Fudan University (język chiński) oraz China University of Political Science and Law (prawo chińskie)

m.piekut@wpia.uw.edu.pl

+48 575 777 688

Karol Piekut

Ekspert Polskiego Centrum Studiów nad Prawem i Gospodarką Chin

Absolwent Szkoły Głównej Handlowej (finanse i rachunkowość) oraz Mercyhurst College (biznes międzynarodowy oraz zarządzanie). Spędził ponad 5 lat w Szanghaju, gdzie uczył się na Fudan University oraz prowadził firmę handlową.

karol@mpiekut.com

+48 535 733 456

SPIS TREŚCI

Gospodarka.....	5
Przemysł i infrastruktura	9
Finanse	12
High-tech oraz e-commerce	15
Rolnictwo i sektor spożywczy	19
Motoryzacja	22
Energetyka i środowisko	25
Polityka międzynarodowa	28
Edukacja, turystyka oraz sport.....	31
Dodatek sektorowy: chińskie święta. Chiński Nowy Rok	33

GOSPODARKA

Streszczenie

- ▶ Według prognoz Państwo Środka w 2019 oraz 2020 r. ma rozwijać się w tempie 6% PKB rocznie.
- ▶ Sektor prywatny odnotowuje straty ze względu na reformę sektora wydobywczego. Działania rządu ChRL są niewystarczające.
- ▶ W grudniu stan rynku pracy jest głównym tematem prasowym w Chinach z uwagi na to, że w 2019 r. na rynek pracy wejdzie ponad 8 mln absolwentów studiów wyższych.
- ▶ Pekin ogłasza sukces reformy podatkowej, w wyniku której 60 mln osób nie musi płacić podatku dochodowego. Oszczędności mają napędzić konsumpcję wewnętrzną.

Wydarzenia

1. Agencja Moody's prognozuje w 2019 oraz 2020 r. wzrost gospodarczy w Chinach na poziomie 6% PKB¹.
2. Działania rządu ChRL mające na celu wsparcie sektora prywatnego do tej pory były nieefektywne. Firmy prywatne silnie odczuły skutki reformy sektora wydobywczego, polegającej na zmniejszeniu podaży stali i węgla. Od stycznia do października 2018 r. zyski spółek państwowych wzrosły o 17%, podczas gdy zyski spółek prywatnych spadły o 19%². Prezydent ChRL Xi Jinping zwrócił się do przedsiębiorców prywatnych, chcąc uspokoić rosnące napięcie. Zapewnił on, że Pekin będzie wspierał prywatne firmy³.
3. Wymiana handlowa Państwa Środka w pierwszych jedenastu miesiącach 2018 r. osiągnęła wartość 27,88 bilionów RMB, co stanowi wzrost o 11,1% rok do roku. Import do Chińskiej Republiki Ludowej rósł w tym okresie szybciej niż eksport⁴.
4. Inicjatywa „Pasa i Szlaku” w chińskim dyskursie politycznym porównywana jest do reform otwarcia Deng Xiaopinga, kiedy to przez 40 lat po rozpoczęciu reform wolumen handlu zagranicznego wzrósł 782 razy. Budowa globalnego szlaku handlowego ma zapewnić, że obroty w chińskim handlu zagranicznym będą w dalszym ciągu rosły.

¹ Wang Yanfei, *Economic growth projected at 6 percent in 2019*, chindaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

² Schumpeter, *China's private sector faces an advance by the state*, economist.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

³ Prezydent Xi Jinping stwierdził, że przedsiębiorcy powinni wziąć tabletkę na uspokojenie i o nic się nie martwić. Wywołało to dyskusję w mediach, gdyż użycie sformułowania „tabletkę na uspokojenie” (定心丸) może być odbierane w negatywny sposób. Więcej na ten temat w: Qian Gang, „ANXIETY PILLS” IN THE PARTY MEDIA”, chinamediaproject.org (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁴ 人民网. 前11月我国进出口总值27.88万亿元 超去年全年, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

- Chiny jednocześnie podkreślają, że przez ostatnie pięć lat gospodarki państw „Pasa i Szlaku” rosły się w tempie 4% PKB rocznie⁵.
5. W 2019 r. ponad 8 mln studentów ukończy studia w Chińskiej Republice Ludowej. Rynek pracy w Chinach określany jest jako stabilny, ale jednocześnie ciężki. Dynamicznie rozwija się sektor technologii informacyjnej, w szczególności poszukiwani są specjaliści zajmujący się sztuczną inteligencją. Mogą oni liczyć na zarobki sięgające nawet 70 tys. RMB miesięcznie. Największy odsetek osób, około 20%, pracuje jednak w przemyśle produkcyjnym, gdzie stawki są coraz niższe⁶. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**
  6. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej ChRL przeprowadziło trzecią w ciągu roku masową kontrolę przedsiębiorców. Przedmiotem kontroli była kwestia terminowości w wypłacaniu wynagrodzeń pracownikom. Według zebranych danych w pierwszych trzech kwartałach roku ponad milion pracowników nie otrzymało wynagrodzeń o łącznej wartości 13 mld RMB. Problem dotyka w szczególności pracowników migrujących z terenów wiejskich (农民工)⁷.
  7. Krajowa Administracja Podatkowa (国家税务总局) opublikowała dane, z których wynika, że w wyniku reformy podatkowej około 60 mln chińskich obywateli nie musi płacić podatku dochodowego od osób fizycznych. Reforma, która weszła w życie od listopada 2018 r., zakłada podwyższenie kwoty wolnej od podatku oraz zmniejszenie stawki podatkowej⁸.
  8. Ponad 300 mln przesyłek do dostarczenia – to wynik „festiwalu” zakupowego mającego miejsce 12 grudnia. Jest to wzrost o 32,5% rok do roku⁹. **Szerzej na ten temat w dodatku sektorowym.**
  9. Liczba przesyłek ekspresowych dostarczonych w Chinach w 2018 r. przekroczyła 50 mld. Daje to wzrost o 10 mld przesyłek rocznie przez ostatnie 5 lat. Państwo Środka od 2014 r. realizuje najwięcej przesyłek ekspresowych na świecie¹⁰.

Tło

Rynek pracy w Państwie Środka

Tematem, któremu w grudniu poświęcono najwięcej uwagi w chińskich mediach internetowych była wiadomość o tym, że 8,34 mln chińskich absolwentów szkół wyższych w 2019 r. wejdzie na rynek pracy. W mediach głównego nurtu (Xinhua, China Daily) dominowała pozytywna narracja o stabilnym rynku pracy oraz szansach, jakie stwarzają nowe technologie. Pomimo takiego przekazu nie sposób nie zauważyć, że podawane były również informacje, które wskazują, że w 2019 r. sytuacja może się pogorszyć.

⁵ 央视网, 全方位开放新格局逐步形成, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁶ 中国青年报, 95后就业即景: 新领域打乱旧行业 新一线创造新机会, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁷ 工人日报, 人社部公布今年第三批欠薪案件, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁸ 法制日报, 逾六千万工薪族不再缴个税 中低收入群体受惠多, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁹ Yu Xiaoming, *Over 300 million parcels handled on Dec 12 shopping festival*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

¹⁰ 新华网, 我国快递年业务量突破500亿件 连续五年居世界第一, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

Wśród nich możemy wymienić wypowiedź wiceministra edukacji, który stwierdził, że pomiędzy programem studiów a oczekiwaniami rynku istnieje znaczna rozbieżność. Powoduje to, że absolwenci mają duże oczekiwania, pomimo problemów ze znalezieniem pracy¹¹. W artykule zatytułowanym: „Zatrudnienie stabilne pomimo presji spadkowej”, zamieszczonym na stronach Xinhua, wiceminister pracy i polityki społecznej potwierdza, że zatrudnienie było stabilne, lecz niektóre firmy i sektory stoją przed wyzwaniami związanymi z rosnącą niepewnością¹².

W innym artykule opisana została szansa, jaką niosą ze sobą nowe technologie, w szczególności sztuczna inteligencja oraz zarobki dla specjalistów posiadających wiedzę z tej dziedziny (do 800 tys. RMB rocznie). Średnie zarobki absolwentów studiów w branży IT to 5 800 RMB miesięcznie¹³. Zarobki w innych gałęziach gospodarki są kilkanaście razy mniejsze, a – jak stwierdza Autor artykułu – największy odsetek absolwentów zatrudniony jest w przemyśle produkcyjnym.

Informacje te przeplatane są opisem działań rządu centralnego mających na celu pobudzenie oraz uporządkowanie rynku pracy. Stymulować rynek pracy ma reforma podatku od dochodu osób fizycznych. Pekin walczy również z nielegalnymi praktykami, takimi jak zaleganie z wypłatami wynagrodzeń. Przedłużeniem działań Pekinu są narzędzia wprowadzane przez prowincje. Przykładem może być Shaanxi, które wprowadziło liczne zasiłki dla najmniej zarabiających pracowników¹⁴.

Wnioski

Rząd

- ▶ Prognozy agencji Moody's wskazują na oczekiwany 6-procentowy wzrost chińskiej gospodarki. **Prognoza, która zakłada dotrzymanie planowanego poziomu wzrostu gospodarczego, może oznaczać oczekiwanie, że konflikt handlowy pomiędzy USA a ChRL się zakończy albo że Państwo Środka w dłuższej perspektywie nie odczuje jego skutków.**
- ▶ Doniesienia medialne jednoznacznie pokazują, **że kwestią priorytetową w 2019 r. w Chinach będzie stabilizacja rynku pracy.** Pomimo generalnie pozytywnej narracji można dostrzec obawy analityków i jednocześnie przyspieszenie działań na poziomie centralnym oraz lokalnym. Sytuacja na rynku pracy będzie definiowała sytuację gospodarczą w ChRL w nowym roku.

Przedsiębiorcy

- ▶ **12 grudnia odbywa się kolejny komercyjny „festiwal”,** który ma zachęcić konsumentów do robienia zakupów przez platformy e-commerce. Pomimo że obroty tego dnia są nieporównywalnie mniejsze niż 11 listopada, **jest to szansa dla mniej znanych marek, które operują na mniejszych platformach. Polskie MŚP mogą wykorzystać grudniowy „festiwal” do wejścia na rynek lub do zwiększenia swojej sprzedaży.**

¹¹ 经济参考报, 冬季就业市场“开市” 多部委和地方酝酿稳就业政策, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

¹² Hu Yongqi, *Employment kept stable amid downward pressure*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

¹³ 中国青年报, 95后就业即景...

¹⁴ 新华网, 2018年陕西累计下拨困难群众补助资金63.48亿元, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

- ▶ **Zmniejszenie obciążeń podatkowych zachęci obywateli ChRL do zwiększenia konsumpcji.** Import do Chin rośnie w szybszym tempie niż chiński eksport, co jest dobrym znakiem dla zagranicznych przedsiębiorców. **Przedsiębiorcy zagraniczni mogą liczyć na to, że część oszczędności, które zyskają chińscy konsumenci, przeznaczą na zakupy produktów zagranicznych.**

PRZEMYSŁ I INFRASTRUKTURA

Streszczenie

- ▶ Władze Szanghaju zamierzają wykorzystać lokalny potencjał sektora farmaceutycznego do budowy parku technologiczno-produkcyjnego.
- ▶ Wskaźniki rynku detalicznego oraz przemysłu wykazują stabilną pozycję gospodarki chińskiej.
- ▶ Chiny w 2019 r. wyprzedzą Stany Zjednoczone pod względem wartości rynku mody.
- ▶ Chińskie firmy z sektora FMCG zyskują coraz większą przewagę nad zagraniczną konkurencją.
- ▶ Integracja infrastrukturalna Deltę Rzeki Perłowej skutkuje zwiększeniem zainteresowania inwestorów.
- ▶ Inwestycje infrastrukturalne w Chinach w 2018 r. przyczyniły się do powstania 86 tys. km autostrad i dróg szybkiego ruchu oraz 4 tys. km tras kolejowych.

Wydarzenia

1. Według danych Krajowego Biura Statystycznego (国家统计局) wskaźnik cen produkcyjnych (*producer price index*, PPI) w listopadzie 2018 r. wzrósł o 2,7% w porównaniu z analogicznym okresem w roku poprzednim¹⁵. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (*consumer price index*, CPI) w porównaniu rocznym w listopadzie wzrósł o 2,2%¹⁶.
2. Władze Szanghaju planują wybudowanie nowego parku technologiczno-produkcyjnego wyspecjalizowanego w przemyśle farmaceutycznym. Zakończenie realizacji projektu, który ma powstać w Pudong New Area's Zhangjiang, zaplanowane jest na 2020 r. Jest to część przyjętej przez władze lokalne strategii na rzecz rozwoju przemysłu farmaceutycznego (促进上海市生物医药产业高质量发展行动方案)¹⁷.
3. Zgodnie z raportem McKinsey & Company w 2019 r. Chiny wyprzedzą Stany Zjednoczone pod względem wielkości rynku mody¹⁸. Główną przyczyną rozwoju tego rynku jest dynamiczny wzrost zamożności ponad 1,4 mld chińskich konsumentów, którzy obecnie mają wystarczające dochody, aby wydawać pieniądze na rozrywkę, sport oraz ubrania¹⁹.

¹⁵Xinhua, *China's PPI up 2.7% in November*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

¹⁶人民日报海外版, 物价温和波动释放积极信号, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

¹⁷Shanghai.gov.cn, 图解《促进上海市生物医药产业高质量发展行动方案 (2018-2020年)》, shanghai.gov.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

¹⁸McKinsey & Company, *The state of fashion 2019*, mckinsey.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

¹⁹Chinadaily, *China to overtake US as world's biggest fashion market in 2019*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

4. Według raportu Kantar Worldpanel oraz Bain & Company chińskie spółki zyskują przewagę nad zagranicznymi graczami w sektorze FMCG. Chińskie firmy zwiększą penetrację rynku oraz wolumen sprzedaży poprzez wykorzystanie nowych technologii, w szczególności digitalizacji. Autorzy raportu zauważają, że przewaga chińskich producentów jest coraz większa²⁰.
5. Spółka Aviation Industry Corporation of China (AVIC) dostarczyła 100 samolotów bezzałogowych „Wing Loong” nieujawnionemu zagranicznemu odbiorcy. Samoloty wykorzystywane będą w operacjach antyterrorystycznych, do patrolowania oraz zwiadu²¹.
6. Rejon Deltę Rzeki Perłowej (珠江三角洲), czyli Guangdong-Hong Kong-Macao, przyciąga znaczne inwestycje *green-field* w zaawansowanym przemyśle produkcyjnym. Niektóre prefektury (na przykład Zhaoqing) w 2018 r. odnotowały 200-procentowy wzrost inwestycji. Zwiększone zainteresowanie inwestorów jest przypisywane planowi integracji 9 miast prowincji Guangdong (Shenzhen, Guangzhou, Zhuhai, Foshan, Zhongshan, Huizhou, Dongguan, Zhaoqing and Jiangmen) z Hong Kongiem i Macao²².
7. Długość autostrad i dróg szybkiego ruchu w Chińskiej Republice Ludowej w 2018 r. zwiększyła się o 86 tys. kilometrów. W tym samym okresie długość dróg kolejowych zwiększyła się o 4 tys. km, z czego 2,6 tys. km to trasy szybkiej kolei²³. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**

Tło

Sektor infrastruktury oraz transportu w Chinach

Rozwój infrastruktury jest warunkiem koniecznym utrzymania tempa rozwoju gospodarki. Chiny dodatkowo wykorzystywały inwestycje infrastrukturalne do stymulowania wzrostu w trakcie spowolnień gospodarczych. Skala inwestycji infrastrukturalnych w 2018 r. w Chinach była ogromna. Inwestycje w infrastrukturę kolejową wyniosły ponad 790 mld RMB, 2,3 bln RMB w infrastrukturę drogową oraz 81 mld RMB w infrastrukturę dla transportu lotniczego. Zgodnie z danymi People's Daily realizacja wskazanych inwestycji przyczyniła się do zaoszczędzenia prawie 90 mld RMB kosztów logistycznych przez podmioty w obrocie gospodarczym²⁴.

Pomiędzy rozwojem infrastruktury, rozwojem transportu, a także sektorów związanych z przemieszczaniem się dóbr (e-commerce, FMCG, *new retail*) występuje sprzężenie zwrotne. Rozwój wskazanych sektorów wymaga rozwoju transportu, a to z kolei wymaga poprawy infrastruktury. Działa to również w drugą stronę, gdy rozwój infrastruktury stymuluje rozwój transportu i innych sektorów.

²⁰ Bain & Company, Kantar Worldpanel, *China Shopper Report 2018*, bain.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

²¹ Xinhua, *China exports 100 unmanned aircraft Wing Loong*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

²² Zhou Mo, *Producers of equipment in PRD shine*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

²³ 人民日报, 今年公路通车里程新增8.6万公里, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

²⁴ 人民日报, 今年公路通车...

W 2018 r. mogliśmy zaobserwować dynamiczny wzrost inwestycji w szybką koleją. W tym czasie Chiny postawiły na trzy główne modele szybkich pociągów rozpędzających się odpowiednio do 350 km/h (CR400AF-B, CR400BF-B), 250 km/h (CR300BF) oraz 160km/h (CR200J). Główną osią rozwoju jest obecnie zwiększenie energooszczędności wyżej wymienionych modeli. Długość tras szybkiej kolei w 2018 r. osiągnęła łączną wartość 29 tys. km²⁵.

Wnioski

Samorząd

- ▶ Władze miasta Szanghaj przyjęły strategię rozwoju sektora farmaceutycznego. **Istotnym elementem tego działania była identyfikacja sektora, który sprawnie funkcjonuje bez ingerencji władz samorządowych, oraz próba stworzenia jeszcze lepszych warunków funkcjonowania dla podmiotów z tego sektora.** Działania te można określić jako próbę budowy klastra farmaceutycznego. **Co istotne, nie jest to działanie odgórne - polegające na arbitralnym wyznaczeniu sektora perspektywicznego, lecz działanie oparte na uwzględnianiu już istniejących warunków gospodarczych.**

Przedsiębiorcy

- ▶ Chińskie firmy zwiększają swoją przewagę nad zagraniczną konkurencją w sektorze FMCG poprzez wykorzystanie nowoczesnych technologii. **Wydaje się, że jest to efektem przeskoczenia pewnego etapu rozwoju (*leapfrog*) i wyprzedzenia zachodniej konkurencji w tym względzie.** Oznacza to, z jednej strony, że polskie firmy z sektora FMCG będą musiały pokonać znaczne bariery wejścia na ten rynek w Chinach. Z drugiej strony doświadczenie zdobyte w Państwie Środka może przyczynić się do budowania przewagi w Europie.
- ▶ Chiny w 2019 r. staną się największym rynkiem modowym na świecie. To dobry znak dla polskich producentów odzieży, obuwia oraz dla projektantów mody. Chińczycy coraz większą uwagę przywiązują do wyróżniania się z tłumu poprzez ubiór, a to oznacza, że chętniej wybierają marki niszowe - co jest szansą dla polskich przedsiębiorców.

²⁵ 新京报, 复兴号“绿巨人”“金凤凰”明年亮相“金凤凰”将在京沪高铁开跑, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

FINANSE

Streszczenie

- ▶ Chiny odnotowały w trzecim kwartale roku nadwyżkę handlową w wysokości ponad 20 mld USD.
- ▶ Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Chinach wzrosły o 77,5% rok do roku.
- ▶ Do Azjatyckiego Banku Inwestycji Infrastrukturalnych dołączyło sześciu nowych członków.
- ▶ Pekin zwiększa możliwości finansowania dłużnego dla mikro i małych przedsiębiorstw.
- ▶ UnionPay przyspiesza ekspansję zagraniczną w krajach „Pasa i Szlaku”.

Wydarzenia

1. W trzecim kwartale 2018 r. Chiny odnotowały nadwyżkę na rachunku obrotów bieżących w wysokości 23,3 mld USD, co stanowi wzrost o 338% w porównaniu do poprzedniego kwartału. Zdaniem analityków główną przyczyną nadwyżki było częściowe otwarcie rynku obligacji na inwestorów zagranicznych²⁶.
2. W ciągu pierwszych jedenastu miesięcy 2018 r. w Chinach założono 54 703 spółki, w których udziałowcami są osoby zagraniczne (*foreign invested enterprises*). Wzrost bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Państwie Środka w tym okresie wyniósł 77,5% w porównaniu z analogicznym okresem w poprzednim roku. Firmy zainwestowały w Chinach w tym okresie łącznie 793,3 mld RMB. Największy wzrost inwestycji zanotowano wśród brytyjskich inwestorów, wyniósł on 198,9%²⁷. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**
3. Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB) zaakceptował członkostwo kolejnych sześciu krajów (Algeria, Ghana, Libia, Maroko, Serbia oraz Togo). Po złożeniu depozytów AIIB będzie miało 93 państwa członkowskie.
4. Zgodnie z nowym prawodawstwem od 2019 r. Rada Państwa ChRL będzie mogła zezwolić władzom lokalnym na zwiększenie limitu emitowanych obligacji samorządowych. Do rozdysponowania w 2019 r. przewidziana została kwota 1,39 biliona RMB. Pozyskane przez władze lokalne środki mają przyczynić się do terminowego zakończenia inwestycji infrastrukturalnych, stabilizacji finansów lokalnych oraz zwiększenia popytu wewnętrznego²⁸.

²⁶ Xinhua, *China reports current account surplus of \$23.3b in Q3*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

²⁷ Xinhua, *China sees stable FDI inflows in first 11 months*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

²⁸ Xinhua, *China to speed up local govt bond issuance*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

5. Międzynarodowe przedsiębiorstwa i instytucje finansowe biorą udział w wyścigu o uzyskanie pozwolenia na zarządzanie aktywami. O pozwolenia mogą wnioskować zarówno fundusze *private equity*, jak i publiczne instytucje. Wnioski złożyły m.in.: BlackRock Inc, Vanguard Group, United Bank of Switzerland oraz Bridgewater Associates²⁹. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**
6. Rada Państwa ChRL zapowiedziała wprowadzenie ulg podatkowych dla funduszy *venture capital*. W ten sposób Pekin chce wspierać lokalnych przedsiębiorców oraz budować kapitał innowacyjny. Fundusze VC podlegają progresywnemu opodatkowaniu CIT w wysokości od 5% do 35%. Próg dochodowy najwyższej stawki podatkowej został podniesiony z 100 tys. RMB do 500 tys. RMB³⁰.
7. Chiński regulator bankowy (中国银保监会) opublikował dane dotyczące pożyczek dla mikro i małych przedsiębiorstw w pierwszych jedenastu miesiącach 2018 r., z których wynika, że banki udzieliły tym podmiotom pożyczek o łącznej wartości 24,54 bln RMB, co stanowi 19,63% wszystkich pożyczek. Stanowi to wzrost o 20% kwartał do kwartału³¹.
8. Zwiększenie dostępności finansowania dłużnego dla mikro i małych firm oraz wprowadzenie restrykcyjnych regulacji dotyczących działalności pożyczkowej online miało powstrzymać rozwój platform pożyczkowych P2P (*peer-to-peer*). Przez ostatnie cztery miesiące nie zarejestrowano ani jednej nowej platformy, a nawet ich liczba stopniowo spada. Jest to efekt uznania przez Pekin, że taka działalność jest niepożądana, ze względu na niską wiarygodność oraz możliwe problemy z wypłacalnością³².
9. Chiński wydawca kart płatniczych UnionPay przyspiesza ekspansję zagraniczną w Azji. Do października 2018 r. spółka wydała poza Chinami 100 mln kart płatniczych w 48 krajach. UnionPay jest liderem rynkowym w Laosie, Kambodży oraz Mongolii. W przeszłości głównym czynnikiem przyczyniającym się do ekspansji zagranicznej byli turyści i emigranci chińscy. Obecnie spółka przyjęła strategię wejścia do państw „Pasa i Szlaku”³³.

Tło

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Chinach

Wzrost bezpośrednich inwestycji zagranicznych (*foreign direct investment, FDI*) w Chinach wskazuje, że inwestorzy pozytywnie odbierają reformy otwierające rynek chiński, a także stan chińskiej gospodarki. Dodatkową motywacją do przeniesienia części produktów do Chin mieli producenci amerykańscy, którzy eksportowali do Chin. Ze względu na nałożone przez ChRL cła na niektóre produkty z USA ich eksport do Chin stał się nieopłacalny. Dla Tesli Elona Muska był to jeden z powodów przyspieszenia prac nad budową fabryki

²⁹ Yang Yang, *World's top companies in race for China's asset management market*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

³⁰ Zhang Yue, *Tax incentives introduced for venture capital*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

³¹ Xinhua, 前三季度小微贷款余额逐季增长 占比已接近两成, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

³² 证券日报, 网贷行业连续4个月没有新平台上线, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

³³ Jiang Xueqing, *UnionPay holds all the cards*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

w Chinach. Jednocześnie ilościowy wzrost liczby (77,5%) podmiotów zagranicznych, które otworzyły działalność w Chinach, nie przełożył się na znacznie wyższą wartość inwestycji.

W pierwszych jedenastu miesiącach 2018 r. wartość FDI sięgnęła 793 mld RMB, czyli 1,3% mniej niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. Świadczy to o tym, że coraz mniejsze podmioty inwestują w Chinach. Głównymi sektorami FDI są sektor produkcyjny (wzrost o 16%) oraz sektor zaawansowanych technologii (wzrost o 30%). Pod względem pochodzenia inwestycji największy wzrost odnotowano wśród inwestorów z Wielkiej Brytanii – 198,9%³⁴.

Co podkreślano wielokrotnie, Państwo Środka od 1978 r. otwiera się stopniowo na inwestycje zagraniczne. W ostatnich kilku latach można uznać, że mieliśmy do czynienia z przełomowymi krokami w tym procesie. Do sektorów otwieranych zaliczono energię oraz rynek finansowy, które wcześniej ze względu na swoje strategiczne znaczenie były poza zasięgiem przedsiębiorców zagranicznych. Prawdopodobnie nadal pozostałyby one, gdyby sytuacja gospodarcza (braki surowców, w szczególności LNG, oraz chęć zwiększenia kapitału na rynku) nie wymusiła na Pekinie tych działań.

Jednocześnie Ministerstwo Handlu ChRL zapowiedziało, że 2019 r. będzie przełomowy pod względem otwarcia się na świat. Obecnie trwają prace nad projektami ustaw, które mają wejść w życie do końca 2019 r. Nie podano publicznie, jaką formę przyjmie reforma³⁵.

Wnioski

Rząd

- ▶ Zawieszenie konfliktu handlowego pomiędzy USA a Chinami nie oznacza zmiany polityki gospodarczej podyktowanej ograniczaniem skutków tego konfliktu. Można oczekiwać, że **Chiny będą chciały zapobiec uzależnieniu swojej gospodarki od jednego państwa w takim stopniu, w jakim do niedawna były uzależnione od Stanów Zjednoczonych**. Z tej perspektywy należy patrzeć na **przyspieszenie otwarcia chińskiej gospodarki jako na próbę dywersyfikacji partnerów handlowych**.
- ▶ Stopniowemu otwarciu podlega również sektor finansowy. **Polskie banki oraz inne firmy z sektora finansowego kontrolowane przez Skarb Państwa powinny rozważyć wejście na rynek Państwa Środka**.
- ▶ **Chińskie przedsiębiorstwa pośrednio dołączają do realizowania projektu „Pasa i Szlaku”**. UnionPay w swojej strategii ekspansji bierze pod uwagę państwa znajdujące się na tym szlaku handlowym. **Podkreślanie, że Polska również jest położona na nim, może stanowić zachętę dla chińskich inwestorów**.

Przedsiębiorcy

- ▶ **Chiny oprócz otwierania kolejnych sektorów pracują również nad poprawą środowiska prowadzenia biznesu**. Zapowiadana na 2019 r. rewolucja w dostępie do rynku prawdopodobnie będzie dotyczyła w większym stopniu warunków rynkowych, na przykład zwiększenia dostępu zagranicznych podmiotów do pozyskania kredytów lub innych źródeł finansowania. **Przedsiębiorcy powinni obserwować zachodzące zmiany, tak aby wejść na rynek w najbardziej dogodnym momencie**.

³⁴Xinhua, *China sees stable FDI...*

³⁵Xinhua, *China to further ease foreign investment restrictions*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

HIGH-TECH ORAZ E-COMMERCE

Streszczenie

- ▶ Rośnie wolumen i wartość transakcji e-commerce w modelu *cross-border*.
- ▶ Chińskie organy administracji wznowiły wydawanie pozwoleń na publikację gier online.
- ▶ Usługi oparte na technologii rozpoznawania twarzy stają się coraz popularniejsze w zastosowaniu komercyjnym. Alipay ulepsza swoją usługę „Smile to Pay”.
- ▶ Platformy e-commerce walczą o nowych użytkowników z obszarów wiejskich i małych miast.
- ▶ Telefony 5G będą dostępne na chińskim rynku już w pierwszym kwartale 2019 r.

Wydarzenia

1. W pierwszych dziesięciu miesiącach 2018 r. wartość transakcji *cross-border e-commerce* (CBEC) osiągnęła wartość 111,04 mld RMB. Według danych Generalnej Inspekcji Celnej ChRL (海关总署) w modelu CBEC importowano towary na łączną wartość 67,18 mld RMB (wzrost o 86% rok do roku), a eksportowano za 43,86 mld RMB (wzrost o 173,9% rok do roku)³⁶. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**
2. 22 grudnia 2018 r. chińska administracja wznowiła wydawanie pozwoleń na publikowanie gier online. W tym jednym dniu wydano pozwolenia dla 80 gier. Na opublikowanej liście brakuje jednak gier giganta internetowego – grupy Tencent. Chiński urząd wstrzymał wydawanie pozwoleń w marcu 2018 r. ze względu na doniesienia o wpływie gier na rozwój krótkowzroczności, o uzależnieniu od gier oraz o wzroście agresji wśród graczy³⁷.
3. Alipay ulepsza swoją usługę płatności wykorzystującą technologię rozpoznawania twarzy. Usługa nosi nazwę „Smile to Pay”, a urządzenie obsługujące usługę to „Dragonfly”. Nowe urządzenie ma być 10 razy mniejsze niż inne urządzenia obecnie dostępne na rynku. Usługa ma być o 80% tańsza dla sprzedawców. Usługa dostępna będzie w sklepach, restauracjach, a nawet w placówkach medycznych³⁸.
4. Chińskie przedsiębiorstwa wykorzystują sztuczną inteligencję oraz rzeczywistość wirtualną w celach edukacyjnych. W Chinach uczy się 180 mln dzieci, z czego 73% w miastach od trzeciego do szóstego rzędu. W tych miastach dostęp do usług edukacyjnych

³⁶Zhong Nan, *Cross-border e-commerce rises as policy shifts*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

³⁷ Reuters, *China restarts video game approvals after months-long freeze*, reuters.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

³⁸Hu Wei, *Alipay upgrades facial-recognition system*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

- jest bardzo ograniczony. Chińskie start-upy edukacyjne, w tym Zuoyebang, widzą w tym ogromną szansę dla swoich usług³⁹.
5. Podczas konferencji pod nazwą „China Emerging Media Industry Integration and Development Conference” w Chengdu zaprezentowano platformę *magic.shuwen.com*. Jest to pierwsza platforma do produkcji krótkich filmów wykorzystująca technologię sztucznej inteligencji. Za projektem stoi *joint-venture* agencji medialnej Xinhua oraz giganta internetowego Alibaba⁴⁰.
  6. Konsumenci z mniejszych miast są coraz bardziej otwarci na nowinki technologiczne oraz na produkty zagraniczne. Takie wnioski wynikają z raportu Aliresearch, które uwzględniło trendy zakupowe online w 3 tys. gmin. Dotyczy to zarówno gospodarstw domowych, które chętnie kupują autonomiczne odkurzacze, jak i rolników, którzy często zamawiają drony rolnicze⁴¹. **Szerzej na ten temat w dziale „Tłó”.**
  7. Według prognoz China Mobile telefony obsługujące sieć 5G będą kosztować około 8 tys. RMB. W 2019 r. prawdopodobnie ponad 30 modeli telefonów zostanie wypuszczonych na rynek. Telefony 5G marek Huawei, Xiaomi, ZTE, Oppo oraz Vivo mają zaplanowaną premierę na pierwszy kwartał 2019 r.⁴²
  8. Liczba użytkowników Internetu w 2018 r. w Chinach osiągnęła poziom 802 mln, z czego 211 mln to mieszkańcy obszarów wiejskich lub małych miast. Ponad 663 mln obywateli chińskich czyta wiadomości online⁴³, a 601 mln (w ciągu roku) korzysta z jednej z platform e-commerce grupy Alibaba. Drugą najpopularniejszą platformą jest JD.com, która może pochwalić się ponad 385 mln aktywnych użytkowników rocznie. Obecnie trwa walka pomiędzy platformami o pozyskanie nowych użytkowników, w szczególności tych, którzy są z obszarów wiejskich i dopiero niedawno zaczęli korzystać z Internetu⁴⁴. **Szerzej na ten temat w dziale „Tłó”.**

Tłó

Trendy na rynku e-commerce

To, że Chiny posiadają największy na świecie rynek e-commerce, jest wiedzą powszechną. Jednak przedsiębiorcy oraz analitycy zastanawiają się nad przyszłością tego sektora, szczególnie interesujące wydają się prognozy oraz trendy występujące na rynku. Możemy mówić o trendach rynkowych (co się sprzedaje) oraz o trendach legislacyjnych (zmiany prawa).

³⁹ Cheng Yu, *Tech gives e-learning big push*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁴⁰ Xinhua, *China releases first short video AI production platform*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁴¹ Xinhua, *Online consumption in Chinese counties goes high-end: report*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁴² Ma Si, *5G smartphones to cost over 8,000 yuan at launch*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁴³ 中国新闻网, 五个一百: 让正能量开枝散叶 激励国人向上向善, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁴⁴ 经济日报, 农村网民规模达2.11亿人 低线市场成电商平台争夺焦点, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

Mówiąc o trendach rynkowych, należy zwrócić uwagę na wchodzących na rynek konsumentów. To mieszkańcy mniejszych miast oraz obszarów wiejskich. Są to nowi użytkownicy Internetu, którzy dopiero zaczynają korzystać z platform e-commerce. Grupa Alibaba od kilku lat próbuje budować rozpoznawalność swoich platform w tych ośrodkach. Badanie przeprowadzone przez Aliresearch (jednostka badawcza będąca częścią grupy) wskazuje, że zakupy online tej grupy konsumentów skupione są na dwóch płaszczyznach: związanej z pracą oraz towarów, które nie są dostępne w ich miejscu zamieszkania. W pierwszej kategorii mieszczą się drony używane w rolnictwie, a w drugiej urozmaicona żywność. Poza tymi dwiema kategoriami niektóre produkty kupowane są online ze względu na ich znacznie niższą cenę. Konsumenci z tych ośrodków są mniej zamożni, a rocznie na zakupy online wydają 567 RMB.

Kierunek nowelizacji legislacyjnych szczególnie uważnie obserwowany jest przez przedsiębiorców zagranicznych, gdyż to głównie ich dotyczą zmiany warunków prowadzenia działalności. W ostatnim czasie można mówić o porządkowaniu systemu prawnego poprzez określenie kategorii produktowych, które można sprzedawać z łatwością, i oddzieleniu ich od produktów, których sprzedaż wymaga spełnienia licznych warunków. Dotyczy to w szczególności transakcji *cross-border*. Zwiększenie limitów transakcji bez cła dla konsumentów chińskich w przypadku jednorazowego zakupu z 2000 RMB do 5000 RMB oraz rocznego limitu z 20 tys. RMB do 26 tys. RMB zostało pozytywnie odebrane przez przedsiębiorców.

Wnioski

Rząd	▶ Chińska agencja prasowa Xinhua zawiązała <i>joint-venture</i> z internetowym gigantem Alibabą w celu rozwoju usług z wykorzystaniem technologii sztucznej inteligencji. Xinhua to odpowiednik Polskiej Agencji Prasowej. Ten ciekawy miraż pokazuje, że chińskie agendy rządowe coraz chętniej uczestniczą w innowacyjnych projektach, nie tylko poprzez udzielenie finansowania. W tym projekcie to Xinhua jest głównym wykonawcą, który rozwija technologię udostępnioną przez Alibabę. ▶ Chiny przygotowują się do komercjalizacji sieci 5G. Oprócz rozwoju samej sieci, chińskie firmy mają w planach wypuszczenie na rynek telefonów mogących korzystać z tej sieci. ▶ Pekin kontynuuje rozwój sektora e-commerce, w szczególności dotyczy to modelu <i>cross-border e-commerce</i>. ▶ Chińskie przedsiębiorstwa używają sztucznej inteligencji oraz wirtualnej rzeczywistości w usługach edukacyjnych dla dzieci z rejonów wiejskich. To przykład, gdy sektor prywatny uzupełnia lukę w działalności publicznej, jednocześnie czerpiąc z tego zysk.
Przedsiębiorcy	▶ Konkurencja gigantów e-commerce - Alibaby i JD.com - o nowych użytkowników z obszarów wiejskich i małych miast to nowy trend na rynku. Konsumenci ci są mniej zamożni, tym samym mniej wydają online, ale jednocześnie dokonują bardzo charakterystycznych zakupów, tj. związanych z pracą lub towarów niedostępnych lokalnie. Producenci chcący wejść na rynek Państwa Środka powinni uwzględnić tych konsumentów w swojej strategii.

Przedsiębiorcy

- ▶ Coraz popularniejsze staje się komercyjne wykorzystywanie technologii rozpoznawania twarzy, w szczególności w usługach płatniczych. Firmy zainteresowane wykorzystaniem tej technologii mogą skorzystać z doświadczeń chińskich partnerów.
- ▶ Pekin wznowił wydawanie pozwoleń na publikację gier online. Firmy z tego sektora mogą wznowić działalność. **Prawdopodobnie okres oczekiwania na akceptację jednak znacznie się wydłuży.**

ROLNICTWO I SEKTOR SPOŻYWCZY

Streszczenie

- ▶ Produkcja zbóż w 2018 r. była nieznacznie mniejsza niż w poprzednim roku. Pekin do 2020 r. planuje zwiększyć roczną produkcję zbóż o 200 mln ton.
- ▶ Dzięki zwiększeniu areалу, a także poprawie efektywności, w 2018 r. wrosła produkcja bawełny w Chinach.
- ▶ W trakcie Dnia Singli - „festiwalu” zakupów online - osiągnięto rekordową sprzedaż produktów rolno-spożywczych.

Wydarzenia

1. Według danych Krajowego Biura Statystycznego (国家统计局) produkcja zbóż w 2018 r. wyniosła 675,89 mln ton, co stanowi spadek o 3,71 mln ton w porównaniu z rokiem 2017. Przedstawiciel biura stwierdził, że spadek jest nieznaczny, a produkcja nadal znajduje się na wysokim poziomie. Za niższą produkcję ma odpowiadać niższy areal niż w roku poprzednim⁴⁵.
2. Zgodnie z założeniami Ministerstwa Rolnictwa ChRL Państwo Środka w 2019 r. wyprodukuje ponad 600 mln ton zbóż. Pekin zamierza utrzymać powierzchnię upraw zbóż na obecnym poziomie, tj. 110 mln hektarów. Celem na 2020 rok jest zwiększenie produkcji do 800 mln ton⁴⁶.
3. Produkcja bawełny w 2018 r. zwiększyła się o 7,8% w ujęciu rocznym i osiągnęła poziom 6,1 mln ton. Produkcja wzrosła w rezultacie powiększenia areалу (wzrost o 4,9%) oraz poprawy efektywności (wzrost produkcji o 2,8% z hektara)⁴⁷.
4. W trakcie Dnia Singli - czyli „festiwalu” zakupowego odbywającego się 11 listopada na platformach grupy Alibaba - w Chinach sprzedano produkty rolno-spożywcze o łącznej wartości ponad 4,5 mld RMB. Według gazety „Economic Daily” za tym sukcesem sprzedażowym stoi bogaca się klasa średnia, której wydatki konsumpcyjne rosną w szybkim tempie, oraz rozwój sektora przetwórczego w Państwie Środka⁴⁸.

⁴⁵ 人民网, 今年全国粮食总产量65789万吨 属丰收年景, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁴⁶ Xinhua, *China to ensure 2019 grain output above 600 m tonnes*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁴⁷ Xinhua, *China's cotton output continues growth in 2018*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁴⁸ 经济日报, 我国推动农产品加工业发展升级 为农产品赋予“二次生命”, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

5. Agencja Xinhua informuje o zatorach płatniczych w łańcuchu dostaw soi. Problem występuje na linii dystrybutor - przetwórcza. Nieregulowanie płatności przez przetwórców skutkuje tym, że rolnicy nie otrzymują pieniędzy za produkt od dystrybutorów⁴⁹.
Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.
6. Ceny świeżych warzyw w listopadzie 2018 r. spadły o 12,3%, co wpłynęło na spadek wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (*consumer price index*, CPI) o 0,33 punkta procentowego. Rolnicy wskazują, że cena sałaty czy fasoli jest najniższa od kilku lat. Niektóre ceny spadły nawet o 30%⁵⁰.
7. Rośnie popyt na boczek, a co za tym idzie cena wieprzowiny rosła nieprzerwanie przez 10 dni i osiągnęła poziom 7 RMB/jin (jin - chińska jednostka miary równa pół kilograma). Spowodowało to, że różnica między ceną minimalną a ceną maksymalną podwoiła się. Analitycy spodziewają się, że na początku 2019 r. cena wieprzowiny spadnie⁵¹.
8. Manzhouli to miasta leżące w Mongolii Wewnętrznej, które rozwinęło się dzięki eksportowi owoców i warzyw do Rosji, głównie na Syberię. W 2017 r. wartość obrotów handlowych miasta osiągnęła poziom 18,2 mld RMB. Pekin ma nadzieję, że region będzie się rozwijał gospodarczo.

Tło

Producenci soi - gdy rynek zawodzi

W wyniku konfliktu handlowego pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Chinami Pekin nałożył cła na import soi z USA. Takie posunięcie miało uderzyć w elektorat prezydenta Donalda Trumpa, który wygrał wybory dzięki głosom rolników. Chiny pozostawały największym odbiorcą amerykańskiej soi. Jednocześnie jednak rolnictwo chińskie jest silnie uzależnione od pasz. Aby uzupełnić braki spowodowane przez brak podaży soi, Pekin zachęcał rolników do powiększania areалу soi lub do zmiany produkcji na soję.

Oprócz zachęt płynących od władz centralnych ChRL rolnicy spodziewali się gwałtownych wzrostów cen soi, co się ziściło. Rolnicy przyjmowali, że uprawy soi mają przyszłość, i inwestowali w nie swoje oszczędności.

Zawieszenie konfliktu (nakładania nowych ceł) oraz perspektywa na zniesienie istniejących ceł z pewnością pogorszyły sytuację rolników, którzy dodatkowo borykają się z problemem zatorów płatniczych. Te ostatnie powodują, że rolnicy otrzymują zapłatę za swoje produkty dopiero po kilku lub nawet kilkunastu miesiącach.

⁴⁹ 经济参考报, 个别大豆贸易商“打白条”拖欠农民卖粮款, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁵⁰ 新华网, 菜价连月下跌致11月CPI涨幅回落, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁵¹ 广州日报, 肉价波动空间有限 生猪出栏价挑战7元/斤大关, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

Wnioski

Rząd	▶ Pekin dąży do zwiększenia produkcji rolnej i zmniejszenia uzależnienia od produktów rolnych zza granicy. Cel ten z pewnością nie zostanie zrealizowany w ciągu kilku lat, z uwagi na występujące problemy z kontrolą, nadzorem i jakością. Jednak przyjęta polityka może mieć wpływ na ceny produktów oraz na otwartość Pekinu na import takich produktów.
Samorząd	▶ Przykład miasta Manzhouli pokazuje aktywną współpracę rządu oraz samorządu chińskiego w kształtowaniu polityki gospodarczej regionu. W 1992 r. Chiny ustanowiły to miasto strefą handlu przygranicznego i zwolniły tamtejsze transakcje z części ceł. Od tego czasu władze lokalne promują region jako producenta owoców i warzyw na eksport.
Przedsiębiorcy	▶ Rekordowo wysoka sprzedaż produktów rolno-spożywczych podczas Dnia Singli pokazuje, że Chińczycy coraz częściej kupują żywność przez Internet. Podczas gdy w Polsce sprzedaż online wciąż jeszcze jest niszowym kanałem dystrybucji produktów żywnościowych, to w Chinach nie może zostać pominięta. ▶ Wahania cen wieprzowiny w Chinach czynią ten rynek nieprzewidywalnym i zróżnicowanym regionalnie. Ceny w prowincjach, w których występuje ASF, mogą różnić się dwukrotnie od cen w innych prowincjach.

MOTORYZACJA

Streszczenie

- ▶ Sprzedaż samochodów w 2018 r. spadła o 2,8% w porównaniu do ubiegłego roku.
- ▶ Pekin wspiera budowę infrastruktury dla samochodów o napędzie elektrycznym. W tym celu uchwalono plan 3-letni.
- ▶ W styczniu 2019 r. wejdą w życie zaostrzone przepisy dotyczące działalności polegającej na produkcji samochodów spalinowych.
- ▶ Liberalizacji podlegają przepisy o zagranicznych przedsiębiorcach w sektorze motoryzacyjnym, o ile ich działalność dotyczy „zielonych” technologii.

Wydarzenia

1. Agencja Xinhua podsumowując rynek motoryzacyjny w roku 2018, za najważniejsze wydarzenie uznała spadek sprzedaży samochodów w porównaniu do roku poprzedniego o 2,8%⁵².
2. 10 grudnia 2018 r. Narodowa Komisja ds. Rozwoju i Reform (国家发展改革委) ogłosiła 3-letni plan rozwoju infrastruktury stacji ładowania samochodów elektrycznych. Dotyczy to zarówno budowy nowych stacji, jak i zwiększenia efektywności obecnych. Rozwiązania wymaga również problem stacji „zombie”, czyli takich, z których nikt nie korzysta. Plan zakłada również zwiększenie wydatków na badania naukowe i rozwojowe w tym zakresie⁵³.
3. W grudniu chiński rząd wydał wytyczne zakazujące zakładania nowych firm planujących produkcję pojazdów napędzanych konwencjonalnymi źródłami energii, w tym hybryd i hybryd typu plug-in. Wytyczne zwiększają także wymogi dla producentów samochodów elektrycznych. Nakazano bowiem, aby takie zakłady były zlokalizowane wyłącznie w prowincjach, które mają więcej nowych pojazdów elektrycznych na swoich drogach niż wynosi średnia w kraju.
4. 10 stycznia 2019 r. wejdą w życie przepisy prawne ułatwiające inwestycje w sektorze motoryzacyjnym dla podmiotów zagranicznych. Liberalizacja dotyczy głównie inwestycji w formie *joint venture* z partnerem chińskim oraz inwestycji związanych z samochodami elektrycznymi. Inwestycje te nie będą wymagały pozwolenia władz lokalnych, a jedynie przekazania informacji o planowanej inwestycji (*file on record*)⁵⁴.

⁵² 北京晨报, 2018年中国车市好戏连连, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁵³ 新华网, 我国力争用3年提升新能源汽车充电保障能力, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁵⁴ Tan Xinyu, China to simplify auto investment procedures, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

5. Dwie spółki państwowe – State Grid Corp oraz China Southern Power Grid zawiązały *joint venture* z dwiema prywatnymi spółkami z sektora elektromobilności. Powstała w ten sposób spółka Xiongan Lianxing Network Technology Co, która stała się operatorem 80% stacji ładowania w Chinach, których łącznie jest 730 tys. W planach na 2019 r. spółka ma wypuszczenie aplikacji służącej do wyszukiwania stacji ładowania oraz sprawdzania ich dostępności. Wartość łącznej inwestycji wynosi 500 mln RMB⁵⁵.
6. TOGO, jeden z graczy na rynku car-sharingu w Chinach, jest na skraju wypłacalności po tym, jak klienci masowo zaczęli domagać się zwrotu kaucji. Jest to jeden z przykładów firm, które nie mogą sobie poradzić na tym rynku. Mimo niepewności co do przyszłości usług, globalne koncerny samochodowe (BMW, Geely) chcą pozyskać największą jego część dla siebie⁵⁶.
7. „China Daily” w swojej serii wywiadów sprawdza przewidywania przedstawicieli biznesu na temat przyszłości gospodarki chińskiej. W grudniowej wersji wywiadu prezes DSM China, Jiang Weiming, jako priorytet dla gospodarki chińskiej na następne trzy lata wskazał realizację strategii „zielonego” transportu, która zyska na znaczeniu po zakończeniu etapu transformacji przemysłu produkcyjnego⁵⁷.
8. Chiński producent samochodów Anhui Jianghuai Automobile Co Ltd (JAC Motors) zawiązał *joint venture* z amerykańskim producentem silników Cummins. Spółka powstała w wyniku zakupu 50% udziałów przez Cummins w spółce JAC-Navistar Diesel Engine Company. Ma skupiać się na produkcji silników dla samochodów JAC Motors oraz innych producentów⁵⁸.
9. Volkswagen podpisał porozumienie z JAC Motors, którego celem jest współpraca w zakresie samochodów elektrycznych produkowanych pod marką Seat. Nowy model samochodu ma powstać przy zaangażowaniu technologicznym obu stron umowy i trafić na rynek do 2021 r. To nie pierwsze porozumienie pomiędzy tymi firmami, w zeszłym roku zawiązano *joint venture*, którego rezultatem było wypuszczenie na rynek samochodu marki SOL (model E20X), czyli taniego samochodu elektrycznego⁵⁹.

Tło

Podsumowanie roku 2018 w sektorze motoryzacyjnym

Koniec roku kalendarzowego to okres podsumowań oraz prognoz na rok kolejny. W 2018 r. po raz pierwszy od dziesięciu lat sektor odnotował spadek sprzedaży. Analitycy zauważają, że nawet tymczasowe zniesienie podatku od zakupu auta okazało się niewystarczającym

⁵⁵ Jing Shuiyu, *China's largest electric vehicle charging operator launched*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁵⁶ Wang Junwei, *Car sharing in China holds promise, despite bumpy road*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁵⁷ Zhao Huanxin, *Policies to boost China's economy*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁵⁸ Xinhua, *Chinese auto maker JAC establishes JV with US engine manufacturer Cummins*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁵⁹ 北京日报, *江淮大众2021年前引进西雅特*, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

działaniem, aby ożywić rynek. Spadek jest spowodowany silną presją gospodarczą związaną ze spowolnieniem gospodarczym oraz niską konsumpcją społeczną. Jednocześnie sprzedaż samochodów elektrycznych wzrosła o ponad 60% rok do roku. Wyprodukowano oraz sprzedano również więcej samochodów osobowych na eksport.

Dane sprzedażowe (wzrost sprzedaży NEV) oraz działania rządowe (liberalizacja przepisów dotyczących inwestycji zagranicznych w NEV, plan rozbudowy infrastruktury ładowania samochodów elektrycznych oraz wprowadzenie restrykcji w zakresie otwierania nowych firm produkujących samochody napędzane silnikami spalinowymi) wskazują, że rząd ChRL planuje utrzymać konsekwentnie kierunek rozwoju sektora w 2019 r. Przy czym warto zauważyć, że Pekin rezygnuje z narzędzi fiskalnych (subsydia, obniżki podatków) na rzecz narzędzi administracyjnych (liberalizacja przepisów) lub operacyjnych (zawijanie *joint venture* spółki państwowej z prywatną).

Wnioski

Rząd	▶ Chiny wprowadzają restrykcyjne przepisy w zakresie tworzenia nowych spółek chcących produkować samochody spalinowe. Co do zasady działalność taka będzie zakazana. Zakaz nie dotyczy firm handlowych czy produkujących podzespoły, co oznacza, że możliwy jest eksport samochodów spalinowych oraz podzespołów do Chin. ▶ Wprowadzeniu restrykcji jednocześnie towarzyszy bardziej liberalne traktowanie działalności podejmowanej przez przedsiębiorców zagranicznych w sektorze motoryzacyjnym, o ile wpisuje się ona w „zielony” transport. To dobry moment, aby informować polskie firmy z tego sektora, w szczególności start-upy, o takiej możliwości. ▶ Pekin uchwała plan 3-letni rozbudowy infrastruktury dla samochodów elektrycznych, po czym przechodzi do jego realizacji za pomocą spółek kontrolowanych przez państwo. Dwie spółki państwowe z sektora energetycznego zawiązały <i>joint venture</i> z dwiema prywatnymi firmami. Celem jest rozbudowa sieci stacji ładowania samochodów elektrycznych.
Samorząd	▶ Władze lokalne w Chinach pełnią rolę kontrolną w stosunku do przedsiębiorców zagranicznych. To władze prowincji lub miasta wydają pozwolenie dla przedsiębiorcy, o ile takie jest wymagane (w nielicznych obecnie przypadkach odbywa się to na szczeblu krajowym). Przedsiębiorcy często decydują się na otwarcie działalności w danym miejscu ze względu na przychylną administrację lub prawdopodobieństwo szybkiego wydania decyzji. Przy większych inwestycjach dochodzi również do negocjacji warunków preferencyjnych (ulgi podatkowe czy dotacje).
Przedsiębiorcy	▶ Przedsiębiorcy z sektora motoryzacyjnego, którzy produkują podzespoły lub samochody elektryczne, będą mieli ułatwione wejście na rynek. Dotyczy to wyłącznie produkcji w Chinach. Przepisy nie zmieniają sytuacji podmiotów eksportujących do Chin. ▶ Car-sharing to obecnie nieprzewidywalny rynek. Obecni na nim gracze borykają się z problemami finansowymi i niektórzy z nich zmuszeni są zakończyć działalność. Inni natomiast spodziewają się ogromnych zysków w przyszłości. Wielkie koncerny, na przykład BMW, inwestują w ten rynek.

ENERGETYKA I ŚRODOWISKO

Streszczenie

- ▶ Rośnie produkcja i zużycie energii w Chinach, co ma potwierdzać dobry wynik gospodarczy.
- ▶ Chiny konsekwentnie zwiększają import ropy naftowej oraz LNG. W tym celu budowane są nowe terminale, rurociągi oraz inna potrzebna infrastruktura.
- ▶ Wykorzystanie biopaliw ma zwiększać bezpieczeństwo energetyczne poprzez dywersyfikację źródeł energii.

Wydarzenia

1. W pierwszych dziesięciu miesiącach 2018 r. Chiny zaimportowały 23,27 mln ton ropy naftowej z Rosji poprzez rurociąg, co stanowi wzrost o 71,35% rok do roku. Tak dynamiczny wzrost importu jest zasługą uruchomienia drugiej nitki rurociągu Chiny-Rosja, co spowodowało wzrost możliwości tranzytowych z 15 do 30 mln ton rocznie⁶⁰.
2. Według prognoz Chiny w 2018 r. odnotują największy wzrost produkcji i konsumpcji energii od 7 lat – ma wynieść odpowiednio 8,52% i 8% rok do roku⁶¹. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**
3. W Qingdao, które jest największym portem, jeśli brać pod uwagę wolumen ropy naftowej, rozpoczęła się budowa drugiego terminala o mocy przerobowej 300 tys. ton. Oddanie terminala planowane jest na koniec 2019 r.⁶²
4. Chiński import skroplonego gazu ziemnego (LNG) osiągnął w listopadzie rekordowy poziom, a kupcy pospiesznie kupowali paliwo, ponieważ gospodarstwa domowe i firmy w okresie zimowym muszą zapewnić sobie ogrzewanie. Import LNG w listopadzie wyniósł 5,99 mln ton, co stanowi wzrost o 48,5% w stosunku do tego samego miesiąca ubiegłego roku⁶³.
5. Chiny stały się największym na świecie wytwórcą biopaliw. W związku z tym, uwzględniając także nowe inicjatywy w zakresie energii cieplnej, elektrycznej i transportu, przewiduje się, że kraj ten do 2023 r. będzie odpowiadał prawie za jedną piątą globalnego

⁶⁰Xinhua, *China's northeast bordering province sees surge in oil import from Russia*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁶¹Xinhua, *China's power generation, consumption growth to notch 7-year highs in 2018*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁶²Xie Chuanjiao, *Qingdao Port starts work on second crude oil terminal*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁶³Reuters, *China's LNG imports hit record in November*, reuters.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

- wzrostu biopaliw. Już tej zimy mieszkańcy wioski Lifang w prowincji Shanxi pierwszy raz ogrzewali swoje domy dzięki nowo zainstalowanemu systemowi centralnego ogrzewania biomasy. Jest to skutek działań rządu, który intensywnie wspiera rozwój bioenergii, zwłaszcza wykorzystanie biogazowni w przemyśle⁶⁴.
6. Chiny nadal chcą obniżyć detaliczne ceny benzyny i oleju napędowego. Wskutek niepewności gospodarczej na świecie, nadpodaży ropy i gwałtownych spadków na amerykańskich giełdach w grudniu ceny ropy gwałtownie spadły. Chińscy ekonomiści przewidują, że międzynarodowe ceny ropy w 2019 r. pozostaną niskie, ze względu na globalne osłabienie gospodarcze⁶⁵.
  7. Chiny w 2019 r. planują zakupić niewielką ilość ropy z USA lub nawet całkowicie zrezygnować z zakupu ropy w Stanach Zjednoczonych, pomimo trzymiesięcznego zawieszenia w wojnie handlowej między tymi dwoma krajami. Chiny raczej nie wykorzystają zakupów ropy naftowej, aby pomóc załatać zwiększającą się lukę handlową ze Stanami Zjednoczonymi, która pozostaje głównym źródłem napięć pomiędzy dwiema czołowymi gospodarkami świata.
  8. Chiński import ropy z Arabii Saudyjskiej wzrósł w listopadzie do 1,596 mln baryłek dziennie, co sprawiło, że to właśnie ten kraj stał się największym chińskim dostawcą ropy. Według danych Rosja była na drugim miejscu, dostarczając 1,593 mln baryłek ropy do Chin⁶⁶.

Tło

Dywersyfikacja źródeł energii

Priorytetem Pekinu w kształtowaniu polityki energetycznej jest zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, o ile to możliwe najmniejszym kosztem dla gospodarki, a następnie dla środowiska. Chiny przez swoje ogromne zapotrzebowanie są uzależnione od importu surowców energetycznych. W tej sytuacji strategia władz ChRL polega na dywersyfikacji źródeł energii – w szczególności poprzez budowę elektrowni jądrowych, import LNG, inwestycje w energetykę odnawialną, przy jednoczesnym powolnym zastępowaniu (lecz nie eliminowaniu) energetyki węglowej.

Dywersyfikacja odbywa się również na poziomie dostawców surowców energetycznych, których Chiny starają się mieć jak najwięcej, jednocześnie ograniczając import z krajów uznanych za źródła uzależnione od sytuacji politycznej (obecnie USA).

⁶⁴ Liu Zhihua, *Bioenergy sector powers up on government push*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁶⁵ Xinhua, *China cuts retail fuel prices*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁶⁶ Meng Meng, *Saudi Arabia is China's top crude supplier in November*, reuters.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

Wnioski

- ▶ Chiny jako gospodarka silnie uzależniona od importu surowców energetycznych w dywersyfikacji źródeł energii oraz źródeł dostaw surowców widzą sposób na zapewnienie sobie bezpieczeństwa energetycznego. Za najważniejsze uznawane jest zapewnienie odpowiedniej mocy. Kwestie kosztów produkcji energii znajdują się na drugim miejscu. **Ochrona środowiska jest również traktowana priorytetowo, jednak dwa pierwsze aspekty są dla Pekinu ważniejsze.**

POLITYKA MIĘDZYNARODOWA

Streszczenie

- ▶ W trakcie szczytu G20 w Buenos Aires doszło do spotkania pomiędzy Xi Jinpingiem a Donaldem Trumpem. W wyniku spotkania ogłoszono „zawieszenie” konfliktu na 90 dni.
- ▶ Włochy deklarują chęć uczestnictwa w inicjatywie „Pasa i Szlaku”.
- ▶ Chiny biorą udział w misji pokojowej w Sudanie. Sudan liczy na pomoc gospodarczą.

Wydarzenia

1. Prezydent ChRL Xi Jinping spotkał się z Prezydentem USA Donaldem Trumpem w trakcie szczytu G20 w Buenos Aires. Wynikiem rozmów jest „zawieszenie broni” w konflikcie handlowym pomiędzy mocarstwami. Rozejm potrwa 90 dni, tyle czasu dali sobie przewodcy krajów na negocjacje na temat trwającego sporu⁶⁷. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**
2. Według ekspertów weekendowa rozmowa telefoniczna między prezydentem Xi Jinpingiem i prezydentem Donaldem Trumpem przed 40. rocznicą ustanowienia stosunków dyplomatycznych między Chinami a USA była pozytywnym elementem zbliżającym do zawarcia porozumienia kończącego konflikt handlowy⁶⁸. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**
3. Chiny zezwolą na import ryżu bielonego ze Stanów Zjednoczonych w celu zaspokojenia popytu krajowego. Ryż z USA dopuszczono do importu w 2017 r., jednak do grudnia 2018 r. nie podpisano porozumień w sprawie inspekcji i kwarantanny, które są wymagane dla rozpoczęcia eksportu do Chin. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**
4. Widmo Brexitu sprzyja stosunkom gospodarczym pomiędzy Wielką Brytanią a Chinami. Brytyjskie firmy korzystają z liberalizacji rynku finansowego. W ostatnim czasie pozwolenia na działalność w Chinach uzyskały Standard Chartered oraz Aberdeen Standard Investment. Nie są to jedyne oznaki chińskiego boomu wśród brytyjskich przedsiębiorców. Jak donosi „China Daily”, w trakcie China International Import Expo brytyjskie firmy podpisały umowy na łączną kwotę 2,55 mld USD, co stanowi 10% całkowitego eksportu brytyjskiego do Chin⁶⁹.

⁶⁷ Julian Borger, *Donald Trump and Xi Jinping declare trade truce at G20*, theguardian.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁶⁸ Mo Jingxi, *Xi, Trump call sets positive tone for talks*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁶⁹ Cecily Liu, *China-UK ties strong amid Brexit clouds*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

5. Włochy są gotowe do czynnego udziału w inicjatywie Belt and Road jako kolejnego, kluczowego czynnika napędzającego gospodarkę kraju, powiedział włoski Minister Finansów Giovanni Tria w trakcie konferencji Boao Forum for Asia w Rzymie⁷⁰.
6. Prezydent Rosji Władimir Putin podczas swojej corocznej konferencji informacyjnej zaznaczył, że Rosja wysoko ceni szybki rozwój Chin od początku reformy i polityki otwarcia, a także podkreślił chęć głębszej współpracy między oboma krajami⁷¹.
7. Dwa banki rozwojowe Asian Infrastructure Investment Bank oraz New Development Bank z siedzibą w Pekinie uzyskały status obserwatorów w Organizacji Narodów Zjednoczonych.
8. Grupa 100 chińskich żołnierzy sił pokojowych odleciała z międzynarodowego lotniska w Pekinie do Darfuru w Sudanie na roczną misję pokojową⁷².
9. Sudańczycy liczą na chińskie wsparcie techniczne, aby zwiększyć swój sektor rolnictwa. Kraj próbuje zmniejszyć zależność od węglowodorów, aby ożywić gospodarkę poturbowaną przez pięć lat konfliktu⁷³.

Tło

Zawieszenie konfliktu handlowego

Najważniejszą wiadomością grudniową jest brak dalszej eskalacji konfliktu handlowego, co może być odbierane jako pozytywny sygnał świadczący o możliwości zawarcia porozumienia między mocarstwami.

W wyniku rozmów w trakcie szczytu G20 w Argentynie doszło do spotkania prezydentów ChRL oraz USA. W wyniku spotkania ogłoszono „rozejm” na 90 dni. Prezydent Donald Trump w tym czasie wstrzyma wprowadzenie 25-procentowych ceł na większość chińskiego eksportu. Od 1 stycznia do 31 marca 2019 r. Pekin w zamian zawiesi dodatkowe cła na samochody oraz części samochodowe ze Stanów Zjednoczonych.

Okres trwania rozejmu ma być czasem, jaki strony wyznaczyły sobie na zawarcie porozumienia kończącego konflikt handlowy. Pozytywne sygnały płyną od samego początku z Pekinu. Jeszcze w trakcie rozmów pomiędzy prezydentami Xi Jinping zadeklarował uznanie fentanylu za substancję kontrolowaną, a tym samym traktowanie jej na równi z narkotykami. Jest to odpowiedź na problem braku kontroli po stronie chińskiej wywożenia za granicę substancji medycznej wykorzystywanej jako narkotyk, w szczególności do Stanów Zjednoczonych. Pekin dopełnił formalności niezbędnych, by móc importować ryż bielony z USA, jednak należy domniemywać, że jest spowodowane raczej zapotrzebowaniem rynkowym niż chęcią pogodzenia.

⁷⁰ Cecily Liu, *Italy primed for BRI integration, country's finance minister says*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁷¹ Ren Qi, *Putin values China's rapid development*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁷² Xinhua, *China sends 100 peacekeepers to Sudan*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁷³ Xinhua, *South Sudan looks to China's technical support to unlock agriculture potentials*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

Część analityków zwraca uwagę na to, że do rozejmu przyczyniła się bardziej uległa postawa Pekinu, która spowodowana jest silnym osłabieniem gospodarczym związanym z konfliktem handlowym⁷⁴.

Wnioski

Rząd	▶ Szczyt G20, a raczej wynik spotkania prezydentów ChRL oraz USA może przynieść przełom w stosunkach amerykańsko-chińskich. Ustępstwa ze strony Pekinu mogą oznaczać, że Chiny odczuwają efekty konfliktu handlowego silniej, niż przewidywały. Nie należy spodziewać się resetu, w rezultacie którego obydwa kraje wrócą do statusu sprzed konfliktu. Bardziej prawdopodobne, że Waszyngton będzie naciskał, aby zakończyć konflikt na swoich warunkach, na co Pekin się nie zgodzi. W ten sposób w marcu może dojść do ponownej eskalacji sporu handlowego. ▶ W trakcie trwania sporu handlowego Chiny mają gorszą pozycję negocjacyjną w stosunkach z państwami europejskimi. Ten czas powinien zostać wykorzystany na prowadzenie bilateralnych rozmów dotyczących otwierania rynków, w szczególności rolno-spożywczego.
Przedsiębiorcy	▶ Informacja o zawieszeniu konfliktu handlowego pomiędzy USA a ChRL jest istotna dla przedsiębiorców, gdyż działania Pekinu i Waszyngtonu wpływają na dostępność towarów oraz na ich ceny. W niektórych przypadkach (np. surowców) dotyczy to zarówno Państwa Środka, jak i rynku globalnego. Okres rozejmu można uznać za stabilizację, po której nastąpi powrót do warunków rynkowych lub eskalacja konfliktu oraz wzajemne używanie metod protekcyjnych.

⁷⁴H. Kozieł, *Wojna handlowa staje się skuteczna. Chiny się niepokoją*, rp.pl (dostęp: 31.12.2018 r.).

EDUKACJA, TURYSTYKA ORAZ SPORT

Streszczenie

- ▶ Rośnie popularność turystyki oraz sportów zimowych. Liczba podróży w tym okresie wzrasta z roku na rok.
- ▶ Trend wzrostowy odnotowywany jest również agroturystyce. W pierwszej połowie 2018 r. Chińczycy odbyli 1,37 mld podróży na „chińską wieś”.
- ▶ Chiny planują wykorzystać biuro w Lozannie w celu promocji Państwa Środka jako międzynarodowego gracza na rynku sportu.

Wydarzenia

1. W trakcie zimy 2017/2018 obywatele Chin odbyli około 197 mln podróży do zimowych kurortów bądź miejscowości oferujących możliwość uprawiania sportów zimowych. Stanowi to wzrost o 16% rok do roku. W tym okresie turystyka zimowa wygenerowała dochody w wysokości około 330 mld juanów⁷⁵. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**
2. Od stycznia do czerwca br. odbyto około 1,37 mld podróży na „chińską wieś”, co stanowi prawie 50% wszystkich podróży krajowych. Przychody generowane przez agroturystykę w pierwszych sześciu miesiącach osiągnęły wartość 770 mld RMB⁷⁶. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**
3. Wszystko wskazuje na to, że na dwa miesiące przed chińskim Nowym Rokiem sektor turystyczny pobije wynik z ubiegłego roku. Oprócz turystyki lokalnej, dużym zainteresowaniem cieszą się wyjazdy do Japonii oraz Tajlandii. Rośnie też popyt na wyjazdy do państw skandynawskich⁷⁷. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**
4. Chiński komitet olimpijski wykorzysta biuro w Lozannie jako pomost i platformę do wzmocnienia współpracy z międzynarodową społecznością sportową, aktywnego udziału w międzynarodowych imprezach sportowych i wniesienia większego wkładu w ruch olimpijski⁷⁸.
5. Wybrano dziesięciu najlepszych sportowców minionego roku. Są to: Wu Dajing (łyżwiarstwo), Su Bingtian (lekkoatletyka), Xu Jiayu (pływanie), Zhu Ting (siatkówka),

⁷⁵ Xinhua, *Yearender: China sees winter tourism boom*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁷⁶ Cheng Si, *Rural tourism generates 770b yuan in revenue in first half of 2018*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁷⁷ 中国青年报, *年底迎来拼假游高峰 春节出境游价格与往年持平*, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁷⁸ 新华网, *中国奥委会驻洛桑联络处正式启用*, xinhuanet.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

- Ju Wenjun (szachy), Wang Shuang (piłka nożna), Wu Lei (piłka nożna), Gong Lijiao (lekkoatletyka), Shi Tingmao (skoki do wody) i Xiao Ruoteng (gimnastyka)⁷⁹.
6. W Nowej Zelandii podczas parady świątecznej odbyły się pokazy tradycyjnej chińskiej kultury. Na ulicach można było podziwiać Lion Dancers oraz przedstawicieli opery dziecięcej.
  7. 5 grudnia odbył się koncert tradycyjnej muzyki chińskiej w ambasadzie Australii w Pekinie. Został zorganizowany w ramach konferencji upamiętniającej 40-lecie powstania Australia-China Council.

Tło

Zdobyć chińskiego turystę

Chociaż nie dają napiwków, są jednymi z najbardziej pożądanym grup turystów na świecie. Stoi za tym prosty powód, Chińscy turyści bowiem wydają najwięcej na świecie na turystykę zagraniczną. Według UNWTO World Tourism Barometer chińscy konsumenci w 2017 r. wydali na ten cel 258 mld USD oraz 5% tej sumy w walucie lokalnej⁸⁰. To najwięcej na świecie, to prawie dwa razy więcej niż turyści ze USA (135 mld USD)⁸¹. Wszystko przez stale rosnącą grupę turystów, która w 2018 r. wyniesie około 134 mln osób⁸².

Turystyczny boom w Chinach związany jest z dynamicznym wzrostem klasy średniej, która może pozwolić sobie na podróże po świecie. Wzrost liczby turystów to kwestia ostatnich kilku lat. W 2008 r., czyli równo dziesięć lat temu, liczba ta wyniosła około 45 mln, co stanowi prawie jedną trzecią obecnej liczby.

Chińczycy zaczęli podróżować za granicę, początkowo na wakacyjne urlopy. Obecnie rozwija się także turystyka zimowa oraz agroturystyka, podczas której chińscy turyści chcą odpocząć od zgiełku metropolii.

Wnioski

Samorząd

- ▶ Rosnącym trendem wśród chińskich turystów jest odpoczynek w rejonach wiejskich. Chińscy turyści poszukują ciszy, natury i świeżego powietrza. **Agroturystyka jest dobrze rozwinięta w Polsce i może stanowić przedmiot reklamy gminy czy powiatu.**
- ▶ Promocja regionu poprzez agroturystykę może być wykorzystana nie tylko do przyciągnięcia turystów, ale również potencjalnych nabywców na produkty rolno-spożywcze. **Budowanie świadomości o regionie w Państwie Środka jest bardzo istotne.**

⁷⁹ Xinhua, *Yearender: Top 10 Chinese athletes in 2018*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁸⁰ Dane za 2018 r. opublikowane zostaną dopiero w kwietniu 2019 r.

⁸¹ GTP, *UNWTO: World's Top Tourism Spenders in 2017 - Infographics*, gtp.gr (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁸² Travel Guide China, *China Tourism*, travelchinaguide.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

DODATEK SEKTOROWY: CHIŃSKIE ŚWIĘTA

CHIŃSKI NOWY ROK

Nowy Rok (Chunjie – 春節) to najważniejsze święto w Chinach. Data nadejścia kolejnego roku jest ruchoma i uzależniona od kalendarza księżycowego (阴历). Chunjie, podobnie jak Święta Bożego Narodzenia w Polsce, to okres, gdy ludzie spędzają ze sobą czas oraz wzajemnie obdarowują się prezentami. Jednym ze zwyczajów związanych z tym świętem są czerwone koperty (紅包), które najczęściej otrzymują dzieci. W środku znajdują się „szczęśliwe” pieniądze, które obdarowany odkłada bądź kupuje sobie za nie prezenty.

Podczas obchodów chińskiego Nowego Roku w 2018 r., które trwały od 15 do 21 lutego, Chińscy konsumenci wydali miliardy RMB na podróże oraz rozrywkę⁸³. W tym okresie największą popularnością cieszą się dwie kategorie usług: cateringowe oraz turystyczne.

Sprzedaż detaliczna oraz catering

Według danych Ministerstwa Handlu przedsiębiorstwa zajmujące się sprzedażą detaliczną oraz świadczące usługi cateringowe osiągnęły wartość sprzedaży na poziomie 926 mln RMB⁸⁴. Oznacza to wzrost o 10,2% w porównaniu do 2017 r.⁸⁵ Podczas Chunjie China Union Pay (中国银联) odnotowała transakcje online o wartości 68 mld USD⁸⁶.

Dawanie prezentów podczas Chunjie ma długą tradycję, na którą obecnie duży wpływ wywierają zakupy online. Prezenty nabywane są przede wszystkim na platformach e-commerce, takich jak Taobao (淘宝网) czy JD.com. (京东), na których najczęściej kupowane produkty to jedzenie oraz napoje⁸⁷.

Drugą najpopularniejszą kategorią są urządzenia konsumenckie, na przykład: wysokiej klasy telewizory, pralko-suszarki, roboty sprzątające, oczyszczacze wody, zmywarki, urządzenia elektroniczne, smartfony i tablety⁸⁸.

---

⁸³ China Briefing, *Chinese New Year Spending Breaks Records, but Growth Rate Slows*, china-briefing.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁸⁴ 中国报告网, 2018年春节零售消费比去年增长10.2%, 零售行业持续向好, chinabaogao.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁸⁵ China Briefing, *Chinese New Year Spending...*

⁸⁶ China Briefing, *China's e-Commerce Shopping Festivals*, china-briefing.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁸⁷ *Ibidem*.

⁸⁸ 中国报告网, 2018年春节...

Kolejną kategorią cieszącą się dużym zainteresowaniem są wyroby jubilerskie, przede wszystkim wykonane ze złota oraz nawiązujące do znaku zodiaku z danego roku⁸⁹.

Turystyka

W 2017 r. do różnych miejscowości w Chinach przybyło 344 mln turystów. Wartość dochodu w sektorze oszacowano na 423,3 mld RMB, jest to 7-procentowy wzrost w porównaniu do poprzedniego okresu⁹⁰. Natomiast w 2018 r. Chiny odwiedziło 386 mln turystów, co jest równoznaczne ze wzrostem o 12,1% w porównaniu do 2017 r. Wartość przychodów z turystyki oszacowano na poziomie 475 mld RMB⁹¹.

Zaplanowane na 2022 r. XXIV Zimowe Igrzyska Olimpijskie w Pekinie przyczyniły się do wzrostu zainteresowania północnymi regionami Chin, gdzie klimat jest chłodniejszy i jest więcej śniegu. W tych prowincjach wskaźnik wzrostu liczby turystów był dwucyfrowy⁹². Cały chiński rynek turystyczny jest bardzo dynamicznie rozwijającą się branżą. Warto również odnotować, że głównym środkiem transportu wybieranym przez turystów w Chinach stały się samochody osobowe (50%)⁹³.

Oprócz turystyki na kontynencie ważnym aspektem rynku są również zagraniczne podróże obywateli Chin. Sydney, Londyn czy Bruksela przygotowują specjalne atrakcje na chiński Nowy Rok. W Australii w dniach od 27 stycznia do 12 lutego zorganizowano 80 wydarzeń z okazji Chunjie. W Londynie na placu Trafalgar odbyła się prezentacja Dragon and Lion Dance Team. Natomiast w Brukseli można było uczestniczyć w paradzie „Happy Spring Festival”. W tych wydarzeniach brali udział nie tylko obywatele ChRL, ale również pozostali mieszkańcy oraz turyści z innych państw⁹⁴.

W przypadku turystyki należy jeszcze zwrócić uwagę na kurs walutowy. W ostatnim okresie kurs euro oraz dolara amerykańskiego był niekorzystny w stosunku do yuana, co spowodowało spadek wartości zakupów dokonanych przez chińskich turystów. Z tego względu wielu sprzedawców poszerza możliwości płatności np. o rozliczenia przy pomocy Alipay (支付宝) czy WeChat (微信). Dodatkowym atutem jest personel posługujący się językiem chińskim⁹⁵. Wszystko, aby ułatwić obywatelom Chin zakupy i pozyskać potencjalnie lojalnych klientów.

⁸⁹ *Ibidem*.

⁹⁰ China.com, 2017年春节期间全国接待游客3.44亿人次 收入4233亿, china.com.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁹¹ Minnan Net, 国家旅游局: 2018年春节全国共接待游客人数3.86亿, mnnw.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁹² China.com, 2017年春节...

⁹³ Minnan Net, 国家旅游局...

⁹⁴ China.com, 2017年春节...

⁹⁵ Global Blue, *Chinese New Year: what's new for 2018?*, globalblue.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

Czerwone koperty

Czerwone koperty (紅包, *Hóngbāo*), często nazywane „szczęśliwymi pieniędzmi”, wręczone są członkom rodziny. *Hongbao* symbolizuje dobrobyt, a obdarowanemu ma przynieść szczęście. Oprócz tradycyjnych kopert, pojawiły się również wersje elektroniczne, z których korzystają głównie młodsze pokolenia, szczególnie gdy przekazują pieniądze rodzinie z odległych rejonów Chin⁹⁶.

W 2017 r. przesłano 14,2 mld elektronicznych *Hongbao*, głównie przy pomocy aplikacji WeChat. Stanowi to wzrost o 75,7% w porównaniu do roku 2016. Oznacza to, że w całym roku w sumie wysłano 46 mld czerwonych kopert poprzez WeChat. Natomiast przez Alipay wysłano kolejne 168 mln⁹⁷.

Z danych Alipay wynika, że w 2018 r. ponad 251 mln ludzi wysłano *Hongbao* o łącznej wartości 500 mln RMB podczas chińskiego Nowego Roku. Płatności pochodziły również spoza Chin, np. z Argentyny czy Norwegii. W sumie czerwone koperty wysłano z ponad 2300 miast na całym świecie⁹⁸.

Chińskie znaki zodiaku

W Chinach do każdego roku przypisane jest jedno z dwunastu zodiakalnych zwierząt. Nadchodzący 2019 rok upłynie pod znakiem świni. Później będą to kolejno: szczur w 2020 r., wół w 2021 r., tygrys w 2022 r., królik w 2023 r., smok w 2024 r., wąż w 2025 r., koń w 2026 r., koza w 2027 r., małpa w 2027 r., kogut w 2029 r., pies w 2030 r.⁹⁹

11.11. - 光棍节 Singles Day

Dzień Singli (z ang. *Singles Day*), organizowany co roku 11 listopada, stał się największym „festiwalem” handlowym na świecie, całkowita sprzedaż przewyższa bowiem tę odnotowywaną podczas amerykańskich *Black Friday* czy *Cyber Monday*. *Double 11* powstało jako „antywalentynki”, podczas których single sami sobie kupowali prezenty, rekompensując sobie w ten sposób brak drugiej połówki. Jednakże znaczne obniżki cenowe szybko przyciągnęły uwagę pozostałych konsumentów i tak 11.11 przerodził się w ogólnokrajowy szal zakupowy¹⁰⁰.

⁹⁶ Michał Cessanis, *Czerwona koperta z pieniędzmi. Bez niej nie ma Chińskiego Nowego Roku!*, national-geographic.pl (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁹⁷ Pamela Kokoszka, *Chinese New Year attracts 38% year-on-year growth in orders*, retail-insight-network.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

⁹⁸ Christine Chou, *Chinese New Year by the Numbers*, alizila.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

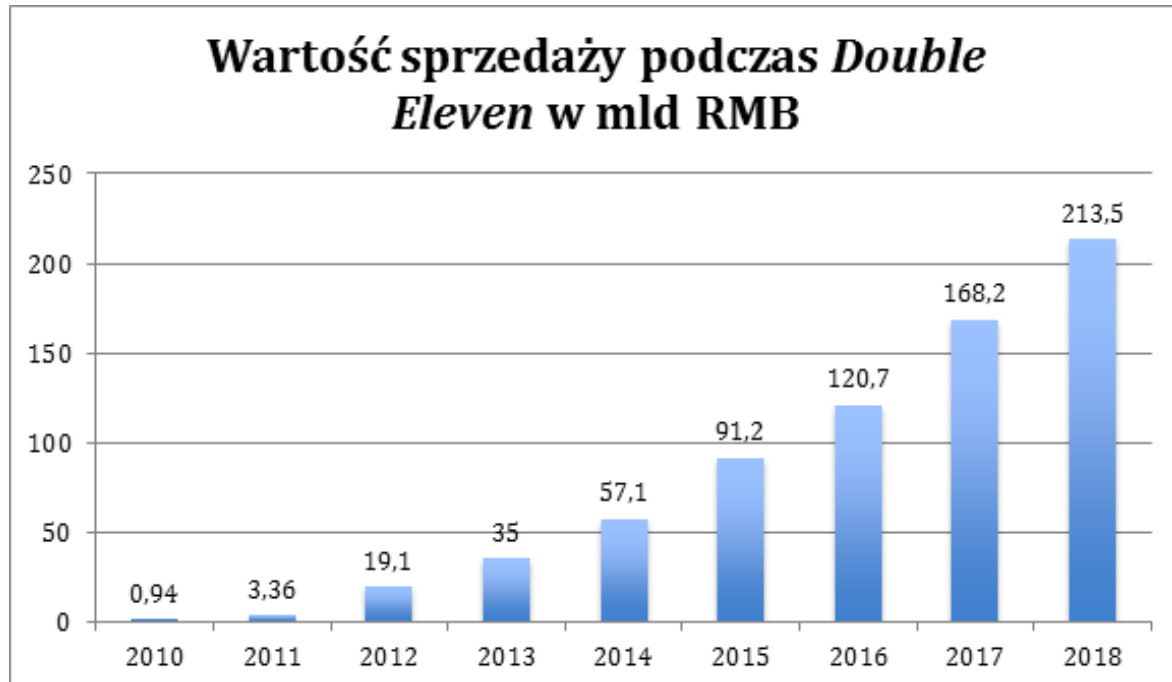
⁹⁹ Chinahighlights, *The 12 Animal Signs of the Chinese Zodiac*, chinahighlights.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

¹⁰⁰ Zhitou Tianxia.com, *10年后阿里巴巴的单打日双11仍然创下销售记录*, zttwx.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

Singles Day stał się na tyle popularny, że grupa Alibaba w 2014 r. zastrzegła znak „*Double Eleven*”, aby uniemożliwić innym platformom handlu elektronicznego podszycanie się pod trwające promocje¹⁰¹.

Tabela 1. Wartość sprzedaży podczas *Double Eleven* (w mld RMB)¹⁰²

Opracowanie: własne na podstawie danych China Internet Watch.

Powyższa tabela przedstawia wartość sprzedaży na platformach handlowych należących do Alibaba Group (głównie Tmall, Taobao) podczas Dnia Singli. W ciągu zaledwie 8 lat przekroczone 213 mld RMB, podczas gdy jeszcze w 2010 r. sprzedaż internetowa w Chinach była na bardzo niskim poziomie. Obecnie większość decyzji dotyczących przyszłych zakupów odbywa się przy pomocy platform internetowych, na których klienci szybko i wygodnie mogą porównać ceny. Natomiast wybór formy zakupu – przez Internet bądź w fizycznym sklepie – uzależniony jest od osobistych preferencji konsumentów.

12.12 - 双十二 okazja dla mniej znanych sklepów

O ile 11.11 ma promować platformy Alibaba Group, o tyle 12.12 powstał, aby generować więcej transakcji przez Alipay, który próbuje konkurować z WeChat Wallet z grupy Tencent (腾讯). *Double 12* skupia się na mniejszych markach i sklepach, których oferty są często na dalszych stronach podczas 11.11. Szacuje się, że 12 grudnia 2018 r. około 28 mln osób

¹⁰¹ China Briefing, *China's e-Commerce...*

¹⁰² Chinainternetwatch, *Stats: Alibaba Double 11 GMV Since 2009*, chinainternetwatch.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

skorzystało z zakupów online bądź voucherów, natomiast kolejne 30 mln użyło Alipay w fizycznych sklepach¹⁰³.

Jedynym wymogiem, który trzeba spełnić, by móc umieścić produkty jest zaofiarowanie ceny niższej od oferowanej w ciągu ostatnich 30 dni. W ostatnim czasie około 2 mln sklepów zgłosiło swoje produkty do udziału w *Double 12*¹⁰⁴. Należy jednak zauważyć, że w ostatnim czasie pojawia się mało informacji o 12.12. Może to oznaczać, iż ten pomysł jednak nie do końca się przyjął.

6.18 - JD.com

W 2010 r. po raz pierwszy zorganizowano trwający 18 dni „festiwal” zakupów pod nazwą „6.18”, promowany przez JD.com. W poprzednim roku wartość transakcji dokonanych podczas tych 18 dni przekroczyła 119,9 mld RMB. Głównym czynnikiem wzrostu było duże zainteresowanie przecenami w kategoriach: moda, produkty luksusowe oraz produkty dla mam¹⁰⁵. Natomiast w 2018 r. wartość sprzedanych produktów wyniosła 159,2 mld RMB¹⁰⁶.

6.18 nie jest tak popularne jak *Double 11*, ale wpisuje się w ogólny trend popularyzowania „festiwali” handlowych bez dodatkowych przesłanek kulturowych.

1 czerwca - Dzień Dziecka 儿童节

W Chinach Dzień Dziecka jest obchodzony od 1949 r. Promocje w sklepach i na platformach handlu elektronicznego rozpoczynają się pod koniec maja i trwają jeszcze przez pierwszy tydzień czerwca. Rodzice kupują głównie gry planszowe, zabawki oraz obuwie dla dzieci. W 2017 r. wartość sprzedaży z okazji Dnia Dziecka na platformach Alibaby wyniosła 7,4 mld RMB¹⁰⁷.

8 marca - Dzień Kobiet 妇女节

Dzień Kobiet również jest świętowany od 1949 r. Wraz z rozwojem technologii główny obrót handlowy przeniósł się na platformy handlu elektronicznego. W tym celu prawie każda platforma wymyśliła swoją własną nazwę festiwalową. Na przykład Tmall ogłasza *Queen*

¹⁰³ Ryan King, *12 Things You Should Know About Alipay's 12.12 'Shopping Holiday'*, medium.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

¹⁰⁴ Gentlemen Marketing Agency, *Will the 12.12 be another 11.11 huge e-commerce success in China?*, ecommercechinaagency.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

¹⁰⁵ JJGLE.COM, *Review: JD's 618 Festival Achieved Record US\$17.6 Billion in Sales Last Year*, jjagle.com (dostęp: 31.12.2018 r.).

¹⁰⁶ People's Daily Online, *JD racks up \$25b sales in '618 Shopping Festival'*, people.cn (dostęp: 31.12.2018 r.).

¹⁰⁷ China Briefing, *China's e-Commerce...*

Festival, JD.com *Butterfly Festival*, a Jumei, popularna platforma z kosmetykami, reklamuje produkty pod szyldem *Goddess Festival*.

W 2017 r. na platformach Tmall oraz Taobao podczas Dnia Kobiet wartość sprzedaży wyniosła 30,8 mld RMB, a głównymi kategoriami były kosmetyki oraz akcesoria¹⁰⁸.

14 luty - Walentynki 情人节

Ostatnim wartym odnotowania świętem handlowym są Walentynki. W tym wypadku konsumentami są zarówno pary, jak i optymistyczni single. W lutym pojawia się najwięcej ofert dla osób poszukujących prezentów; największym zainteresowaniem cieszą się kosmetyki oraz perfumy. Z ostatnich danych wynika, że 14 lutego 2018 r. na zakupy kwiatów, torebek, butów i akcesoriów na platformach Tmall oraz Taobao wydano około 6,2 mld RMB. Szacuje się, że te dwie platformy posiadają około 60-90% rynku, w zależności od kategorii. Choć niszowe platformy, jak wcześniej wspomniane Jumei, w lutym są także często odwiedzane¹⁰⁹.

Perspektywy i implikacje

- ▶ Chunjie to najważniejsze święto w Chinach. Jego najistotniejszym elementem jest pierwiastek kulturowy. O ile trudno oczekiwać, że tradycyjne polskie wyroby będą popularne w tym okresie, to jednak istnieje możliwość zwiększenia udziału polskich firm w niektórych sektorach. Wydaje się to możliwe zwłaszcza w przypadku wyrobów jubilerskich z tradycyjnymi motywami chińskimi, np. bursztynowych smoków bądź innych znaków zodiaku. Należy także pamiętać o chińskich turystach, którzy chętnie kupują produkty za granicą. Dlatego warto zadbać o odpowiednią oprawę sklepów czy miast, w których pojawiają się goście z Państwa Środka.
- ▶ 11.11 jest najpopularniejszym „festiwalem” handlowym. Mimo że rozpoznawalność polskich produktów wciąż jest niska, to jednak konsumenci w Chinach w listopadzie są bardziej skłonni do eksperymentowania i kupowania nowych towarów.
- ▶ Walentynki oraz Dzień Kobiet stanowią najlepszy moment na przedstawienie oferty polskich firm kosmetycznych i jubilerskich. Choć konkurencja na rynku jest silna, dobrze przygotowana kampania reklamowa oraz promocje zwiększają szanse na sukcesy firm z Polski w tym segmencie rynku. Analogiczne uwagi można poczynić w odniesieniu do Dnia Dziecka i zabawek oraz obuwia polskiej produkcji.
- ▶ 12.12 oraz 6.18 nie są tak popularne jak inne tego typu „festiwale”, dlatego ze względu na mniejszą konkurencję łatwiej będzie przedstawić przy tej okazji ofertę polskich producentów. A ponieważ zasięg takich inicjatyw jest znacznie mniejszy, to

¹⁰⁸ China Briefing, *China's e-Commerce...*

¹⁰⁹ *Ibidem*.

chińscy konsumenci odnajdą polskie produkty łatwiej niż w przypadku pozostałych „festiwali” handlowych.

- ▶ Dokonując decyzji o wykorzystaniu „festiwali” do promocji polskich produktów, rodzime podmioty muszą dostosować ofertę jakościowo i cenowo do rynku chińskiego, pamiętając, że towary importowane nie mogą konkurować cenowo z rodzimymi wyrobami. Dodatkowo warto rozważyć przygotowanie specjalnego zestawu na rynek Państwa Środka.

